

Federatie voor Begrafenisinstellingen zonder winstoogmerk

Nieuwsbrief FKB

COLOFON

Deze Nieuwsbrief is het digitale informatieblad van de FKB. De FKB wil de belangen behartigen van uitvaartverenigingen.

Info: <http://www.f-k-b.nl>

Wilt u de Nieuwsbrief ontvangen?
Aanmelden via www.f-k-b.nl

Secretariaat van de FKB
mw. G.W. Nijland-Wevers
Telefoon: 0546-577981
E-mail: secretaris@f-k-b.nl

Heeft u informatie die geschikt is voor deze Nieuwsbrief?

Mail die dan naar:
secretaris@f-k-b.nl

FKB

een levende vereniging
rondom de dood

Er toe doen.

Toen ik een aantal jaren geleden in de ouderenzorg ging werken als geestelijk verzorger, heb ik een boekje aangeschaft met mooie foto's en teksten. Dat boekje lag open op een lezer en af en toe las ik de teksten die open lagen. En mensen die in mijn kantoor kwamen ook. Dat gaf soms stof tot praten, maar vooral tot nadenken.

Eén van die teksten was:

Jij doet er toe, omdat jij jij bent

*Jij doet er toe tot de laatste minuut van je leven,
En wij zullen al het mogelijke voor je doen.
Niet alleen om je te helpen rustig te sterven,
Maar om je te helpen leven tot je sterft.*

(Cicely Saunders, in: Kijk naar het einde)

We doen er allemaal toe. We mogen er zijn en zijn van belang. Niemand uitgezonderd. Leven is kostbaar, ieder leven. En als dat leven afgelopen is, is het van belang dat er met respect omgegaan wordt met de herinnering aan dat leven. Een herinnering is de

In deze nieuwsbrief o.a.

- * Routekaart Coronamaatregelen.
- * St. Barbara Heerhugowaard neemt afscheid van 2 bestuursleden.
- * Aandacht voor elkaar: ook in Borne
- * Mariët is uitvaartbegeleider 2.0
- * Aula pakt uit met rust- en ontmoetingsplaats in openlucht
- * Sterft het kerkhof langzaam uit?
- * Herinnering verlicht: samen thuis herdenken

meest kostbare erfenis. Die erfenis moet ongeschonden zijn. Daar weten we in de uitvaartbranche alles van. De verhalen die verteld worden, maar ook het omgaan met nabestaanden en het regelen van uitvaarten. Zorgvuldigheid is geboden en dat proberen we te doen. Een enorme verantwoordelijkheid. Die verantwoordelijkheid drukt vaak zwaar op de mensen die de uitvaart in goede banen proberen te leiden. Dat is mijn ervaring: dat men enorm zijn/haar best doet om het zo goed mogelijk te doen. Omdat de overledene er toe doet; omdat de nabestaanden er toe doen, omdat de uitvaartmedewerkers er toe doen. Ik wens u succes in uw werk. In deze nieuwsbrief vindt u weer allerlei artikelen die u daarbij kunnen helpen. En veel leesplezier.

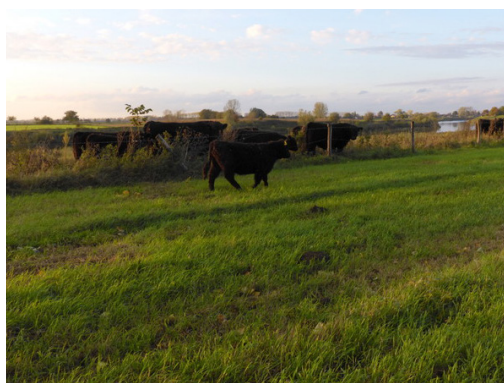
Afke den Hollander.

Blijft gewoon heel vermoeiend ...

Het is gewoon uitermate lastig en vervelend dat we niet gewoon kunnen doen wat we willen doen. En dat wat we voornemens zouden zijn te doen niet gedaan kan worden. In deze tijd zouden we volop bezig zijn met kerstvoorbereidingen. En we zijn daar ook mee doende maar bij alles dat gepland zou worden moeten we nu nadenken of en hoe het ingevuld zou kunnen worden. En wat als ook dat niet kan.

Ook de coulanter wordende maatregelen die vervolgens weer steeds verder worden aangescherpt maken het heel vermoeiend! In het Leger des Heils zijn we begin juli weer open kunnen gaan en ook wekelijks onze ontmoetingsruimte waar mensen elkaar kunnen treffen en wat babbelen onder het genot van kopje koffie, thee en eventueel kop soep en zo. Daarbij dan wel de algemeen geldende maatregelen, zoals handen reinigen, afstand houden. Omdat er toch af en toe wel wat personen met gebruiksaanwijzing zijn die natuurlijk ook aan de eenzaamheid willen ontsnappen is er dan door al die corona-perikelen toch soms wat discussie. Ook wel onrust onder de vrijwilligers. Dat heeft er dan weer toe geleid dat we toch weer even moeten stoppen met de openstelling voor die ontmoetingen.

En zo blijft het dag in dag uit toch ook afwisselend. Ook ontspanning is natuurlijk nodig en al enkele maanden begin ik de dag met het naar buiten stappen, vogelvoerplekken aanvullen met voer, en dan wandelschoenen aan en even wat struinen rondom. Dan ook af en toe bijzondere ontmoetingen. Zoals met een tweetal galloways dat zich aan verkeerde kant bevond en als ze verder zouden wandelen gewoon het dorp in zouden kunnen lopen. Da's niet de bedoeling! Dus, omtrekkende beweging en ze terug gejaagd, zoef, zoef daar gingen ze onder

de brug door.

Paar dagen later, telefoon van man die als oplossing voor wederom een buiten de prikkeldraad naar nog groener gras zoekende galloway bedacht om mij maar te bellen. Zijn vrouw zei “bel hem maar, die weet vast wel wie dit kan oplossen”. En dat vind ik gewoon leuk. Leuk om gelijk naar buiten te gaan en er naar toe. Dan proberen het gat te vinden waar ze doorheen komen en ook bellen met “calamiteiten” zodat het verder opgelost kan worden.

In dit geval had na 10 minuten de nog vrij jonge koe zich, toch een beetje angstig door ons, weer bij de kudde gevoegd en konden de mannen van natuurmonumenten, na draden die over afstand van 50 meter wat los waren gerepareerd te hebben, weer huiswaarts.

Mijn gedachtecronkel?

Moet dan ook weer denken aan bestuurders van verenigingen die ook vaak bezig zijn met onverwachte zaken die op hen af komen en het zoeken naar oplossingen. Ook vaak vermoeiend.... Fijn dat die onbaatzuchtige en vrijwillige inzet voor de ander er is!

Meer samen, samen meer!

(J.J. den Hollander – Voorzitter FKB – Illikhoven, 29 oktober 2020).

St. Barbara Heerhugowaard neemt afscheid van 2 bestuursleden.

Door de coronapandemie kon St. Barbara Heerhugowaard pas op 9 september j.l. haar jaarlijkse ledenvergadering houden. Hierdoor werd ook het afscheid van de 2 bestuursleden Tiny Steur-van der Heyden en Jaap Stam later dan gepland. Het werd een sober maar niet minder gemeend afscheid.

Tiny stopt na 30 jaar als bestuurslid en Jaap heeft 40 jaar als penningmeester bijzonder goed op de centen gepast. St. Barbara in 1934 opgericht, is mede door hun inzet in die jaren uitgegroeid van 1200 tot een gezonde vereniging van zo'n 2400 leden.

Tiny:

Tiny kwam wel op een heel bijzondere manier in contact met St. Barbara. Ze had een feestelijke bijeenkomst in een horecagelegenheid in Heerhugowaard en bij de uitgang werd ze aangehouden door iemand van de begrafenisvereniging en gevraagd of ze eventueel interesse had in een bestuursfunctie. Men vond dat het tijd werd voor een vrouw in het bestuur. Ze moest er wel even over nadenken, maar heeft toch ja gezegd en kwam terecht in een echte mannenwereld, waar ze warm werd ontvangen. Ze paste zich direct goed aan. Een vrouw in het bestuur heeft toch een andere kijk op bepaalde zaken en dat werd zeker gewaardeerd. Vooral op het organisatorische vlak had ze een grote inbreng. In 2015 werd ze voor haar verdiensten verrast met de FKB-speld. Zelf kijkt ze terug op een mooie en gezellige periode. Na dit afscheid hoeft ze zich niet te vervelen want ze blijft onder meer actief als mantelzorger, vrijwilliger bij het KBO en actief lid van verschillende verenigingen.

We mogen ons als vereniging gelukkig prijzen dat we in deze tijd een prima jeugdige vrouwelijke opvolgster hebben kunnen vinden in de persoon van Jorinde Rutte-Brink.

Jaap

In 1979, moest St. Barbara op zoek naar een nieuwe penningmeester, en men kwam terecht bij Jaap Stam. Ook hij moest er even over nadenken. Naast zijn baan als boekhouder had hij ook nog een gezin met 3 kinderen. Maar na overleg met zijn vrouw besloot hij het te proberen. Zijn voorganger moest door ziekte stoppen en kon hem niet adequaat inwerken. Bovendien stelde de toenmalige kascommissie voor om, gezien het vele werk, het penningmeesterschap te verdelen over 3 personen. Maar Jaap begon gewoon aan de klus en heeft het al die tijd zonder hulp vol weten te houden. Gelukkig kon gaandeweg veel handwerk geautomatiseerd worden. Dat hij goed op de centjes gepast heeft blijkt wel uit het feit dat de contributie in die 40 jaar slechts 7x zoveel is geworden, terwijl het vermogen 40x zoveel is geworden. En zoals een goed boekhouder betaamt zorgde hij al die jaren dat alles keurig op papier stond en dat de rekening tot op de laatste cent klopte. Toen de kinderen de deur uit waren vond Jaap dat er nog wel wat bij kon en werd penningmeester bij de plaatselijke KBO en ging belastingformulieren invullen voor 65-plussers. Helemaal niets meer doen gaat zeker niet gebeuren. Hij blijft in ieder

geval nog doorgaan met het invullen van de belastingpapieren voor 65-plussers.

Ook de verdiensten van Jaap bleven niet onopgemerkt. In 2005 kreeg hij het bekende FKB-speldje. In 2009 werd hij geëerd met de Zilveren Reiger van de gemeente Heerhugowaard. En in 2015 werd hij een Koninklijk onderscheiden en benoemd tot lid in de orde van Oranje-Nassau.

Namens het FKB werd hij ook nog toegesproken door bestuurder Martin Slippens. Hij memoreerde dat ze samen al 25 jaar betrokken zijn geweest bij de inkoopcombinatie van kisten in Noord-Holland. Daarbij was Jaap ook nog bestuurslid van het inmiddels opgeheven regiobestuur van de kring West-Friesland. Jaap was ook meestal aanwezig bij de FKB-vergaderingen en had altijd wel een zinnige vraag. Ook als er gevraagd werd om mee te denken, stelde hij zich beschikbaar. Voor al zijn inzet werd Jaap bedankt middels een kistje met inhoud.

Als vereniging zijn we bijzonder verheugd met Jaap zijn opvolgster. Dat is namelijk zijn schoondochter Marcella Stam-Himmelreich. Ook Jaap vindt dat prachtig. "Altijd makkelijk. Als ze vragen heeft kan ze altijd haar schoonvader bellen. En het blijft in de familie."

Ingezonden door Jaap Insing, Secretaris St. Barbara Heerhugowaard.

Routekaart Coronamaatregelen.

De routekaart werd met uitgebreide toelichting gezonden aan de secretariaten.

Bij het weer strenger worden van de maatregelen rijzen hierna dan weer vragen. Het aantal coronabesmettingen loopt op, de maatregelen zijn weer strenger, er zijn uitzonderingen voor uitvaarten. En door dit alles is er weer meer onzekerheid over wat kan en wat mag. Twee vragen komen boven.

Waar mag ik een condoleance organiseren?

Uitvaartcentra zijn uitgezonderd van de horecasluiting. In uitvaartcentra en crematoria mag dus na afloop van een uitvaartplechtigheid een condoleance georganiseerd worden. Het is daarbij belangrijk dat er tijdens de condoleance zo min mogelijk verplaatsingen zijn. De bezoekers en nabestaanden hebben daarom in de condoleanceruimte een vaste zitplaats.

Buiten de steden is het gebruikelijk om uitvaarten te organiseren in een dorpshuis of kerk. Het ministerie van BZK heeft aangegeven dat dergelijke locaties ook onder de uitzondering voor uitvaartcentra vallen. BZK heeft ook nadrukkelijk aangegeven dat deze ruime interpretatie niet geldt voor locaties die primair op horeca gericht zijn (die zijn conform de verscherpte maatregelen gesloten).

Voor alle uitvaartlocaties geldt:

- Zorg dat de uitvaartplechtigheid en de condoleance zo veel mogelijk op één locatie plaatsvinden. Beperk verplaatsingen.
- Communiceer de regels en aanpassingen in verband met het coronavirus met nabestaanden en bezoekers. Handhaaf de regels. En communiceer dat u mensen gaat aanspreken op het handhaven van de regels als dat nodig is.

- Beperk het schenken van alcohol. Ook de consumptie van weinig alcohol maakt het voor veel mensen moeilijker om zich aan de 1,5-meterregel te houden.

Wie mogen een uitvaart bijwonen?

In de thuissituatie geldt het dringende advies dat maximaal 3 personen van een ander huishouden ontvangen mogen worden en maximaal 1 bezoek per dag. Er is hierop geen uitzondering voor uitvaarten gemaakt. Voor uitvaartplechtigheden geldt dat er met registratie, vaste zitplaats en gezondheidscheck geen maximum is aan het aantal personen dat is toegestaan. Uiteraard mag het aantal bezoekers niet meer zijn dan in de locatie veilig is. Locaties wordt verzocht om de aanwezigen te vragen contactgegevens te noteren voor het geval dat bron- en contactonderzoek door de GGD nodig is.

Nabestaanden die besmet zijn, verblijven verplicht in quarantaine en kunnen een uitvaart niet bijwonen. Het RIVM maakt een uitzondering voor nabestaanden in de eerste graad: als hun gezondheidstoestand het toelaat en zij weinig klachten hebben (geen koorts en niet hoesten), kunnen zij met een chirurgisch mondneusmasker aanwezig zijn. Het bestuursteam coronavirus adviseert - met het oog op de veiligheid van alle aanwezigen - dringend om geen besmette mensen en personen die preventief in quarantaine moeten blijven, bij uitvaartplechtigheden toe te laten en te zoeken naar alternatieven. Bijvoorbeeld in de vorm van een apart afscheidsmoment voor besmette (uiteraard met gebruik van beschermingsmiddelen) en niet-besmette nabestaanden en belangstellenden, het volgen van de dienst via livestream, aan het houden van een kleine dienst thuis, aan het uitstellen van de uitvaart of het organiseren van een rijdende laatste groet.

Voorkom besmettingen bij uitvaarten

Afscheid kunnen nemen van een overledene is belangrijk. Voor de nabestaanden die u nu begeleidt, maar ook voor toekomstige nabestaanden. Coronabesmettingen waarvan de bron bij uitvaarten liggen, kunnen ervoor zorgen dat de maatregelen bij uitvaarten strenger worden. Dat willen we voorkomen. En we willen als werkenden bij uitvaarten zelf ook gezond blijven. Daarom nogmaals onze dringende oproep: blijf de coronaregels uitleggen, blijf ze handhaven, blijf ze herhalen. In het belang van de nabestaanden van nu, van later, van ons allemaal.

Nieuwe rouwpostzegel vanaf 2 november

PostNL voert vanaf 2 november een nieuwe rouwpostzegel 2 in. Met deze postzegel kunnen rouwkaarten tot 50 gram worden verstuurd.

Omdat nabestaanden vaker kiezen voor zwaardere rouwkaarten is behoefte ontstaan aan een rouwpostzegel met waarde 2. De nieuwe rouwpostzegel is te bestellen via de reguliere kanalen.

30-10-2020

Aula pakt uit met rust- en ontmoetingsplaats in openlucht

Joeri Seymourtier Johanna Coddens en Filip Van Parijs op de nieuwe rust- en ontmoetingsplaats.

AALTER De aula van Uitvaart Van Parijs in de Stationsstraat in Aalter heeft aan de achterkant nu een rust- en ontmoetingsplaats in openlucht.2

De nieuwe openluchtruimte kan gebruikt worden door families die de begroeting na een plechtigheid liever buiten doen. “Ook in de uitvaartsector moeten we ons constant aanpassen aan de coronamaatregelen”, zeggen Filip en Johanna Van Parijs. “Om hier op in te spelen hebben we achteraan onze aula een nieuwe rust- en ontmoetingsplaats aangelegd. Nu kan, indien het weer het toelaat, de familie op een veilige manier gecondoleerd worden. Om de nodige afstand te garanderen, plaatsen we de familie achter de banken. De ontmoetingsplaats kan door de familie ook voor de plechtigheid gebruikt worden om te verzamelen. We worden met corona gestimuleerd om zoveel mogelijk buiten te doen, en wij willen die kans nu ook bieden.”

Bron: HLN.be, 26-09-2020, Sjaak.

Boek – “De dood nabij”.

Mijn boek ‘De dood nabij. Verhalen en gedachten op de grens van het leven’ is uitgekomen.

Het liefst zou ik jullie willen uitnodigen om over het boek te vertellen en samen het glas te heffen. Maar een echte boekpresentatie zoals met eerdere boeken kan helaas niet doorgaan ivm de strengere Coronamaatregelen. Het is erg jammer dat we elkaar niet kunnen ontmoeten en de bekendmaking deze keer via een koel Coronaproof mailtje moet gebeuren.

Het boek gaat over mijn ervaringen in de zorg voor terminaal zieke mensen en met het sterven. Het zijn ervaringsverhalen en reflecties: gedachten over het thema ‘dood’, zoals de vraag naar een hiernamaals, of praktische gegevens zoals over waken bij een stervende en het voeren van een gesprek over het levenseinde.

Informatie over het boek is te vinden op: <https://www.saamuitgeverij.nl/de-dood-nabij-verhalen-en-gedachten-op-de-grens-van-het-leven>. Ook stuur ik als bijlage bij deze mail de mediamap mee met gegevens over het boek.

Deze mail is natuurlijk ook bedoeld als tip voor wie een verlanglijstje moet samenstellen voor de decembermaand of op zoek is voor een cadeau voor iemand. ;-)

Het boek is te bestellen via de uitgever of internetboekhandels. Het is ook bij mij af te halen, dat scheelt verzendkosten.

*Met een hartelijke groet,
Berthilde van der Zwaag*

--

Mijn website : www.berthildevanderzwaag.nl

Aandacht voor elkaar: ook in Borne

Burgemeester Jan Pierik legt krans en plant een boom in het gedenkpark

Vandaag was de landelijke aftrap van ‘Aandacht voor elkaar’, een initiatief van het kabinet om in deze coronatijden mensen die het moeilijk hebben, worstelen met hun verdriet over overledenen of bijvoorbeeld in eenzaamheid verkeren een hart onder de riem te steken. En tegelijk een appel te doen aan allen om een beetje voor elkaar te zorgen. Veel gemeenten pakken dit initiatief op. Ook de gemeente Borne haakt aan. Zo legde burgemeester Jan Pierik aan het begin van de middag een krans bij de coronaherdenkingsplek van het crematorium en plantte hij rond 17.00 uur een zakdoekjesboom op het grasveld in het Gedenkpark.

Moment van bezinning

De ceremonie bij het crematorium vond vandaag in alle vier Twentse gemeenten plaats waar de Crematoria Twente zijn gevestigd. Voor de omlijsting zorgden Regine Hilhorst, de dichteres van het gedicht dat bij het herdenkingsmonument is geplaatst en Hannah Wit, die een kort stuk op haar dwarsfluit ten gehore bracht. Harriet Tomassen, directeur-bestuurder van Crematoria Twente, vertelde dat de herdenkingsplekken zich in een grote belangstelling mogen verheugen. “Steeds meer mensen komen hier voor een moment van bezinning, omdat ze de afgelopen maanden afscheid moesten nemen van een dierbare. Een afscheid dat slechts in kleine kring kon plaatsvinden”, zo zei ze.

Zakdoekjesboom

Ook burgemeester Jan Pierik verhaalde over de uiterst vervelende periode en vertelde zich helemaal te kunnen vinden in ‘Aandacht voor elkaar’. “Behalve de kranslegging hier plant de gemeente Borne straks

ook een boom in het Gedenkpark. Het is een toepasselijke boom, de zakdoekjesboom. Een teken van leven ook. Behalve deze twee officiële momenten zijn er ook voorbereidingen gaande om de komende maanden een aantal wandelingen te organiseren”, vertelde Pierik. “Wandelingen in het buitengebied van Borne, waarin mensen van verschillende groeperingen met elkaar in gesprek kunnen gaan en elkaar er weer bovenop helpen.”

Door de huidige coronamaatregelen worden deze wandelingen overigens nog even vooruitgeschoven. Zodra het echter wel kan, zal de gemeente de definitieve data en deelnamemogelijkheden publiceren. In het Gedenkpark ging burgemeester Jan Pierik ook nog verder in op de huidige coronasituatie. “De cijfers die we de laatste dagen zijn alarmerend. Zowel landelijk, als in Twente en ook in Borne loopt het aantal besmettingen op. Het is dus in ons aller belang dat we ons goed aan de spelregels houden. Het is de enige manier om corona eronder te krijgen”, aldus Pierik. (JW/AJ/BM)

Bron: Borne Boeit, 06-10-2020, Sjaak.

Foto: indebuurt

‘Zelfs als iemand een strandfeest wil, regel ik dat’

Iedereen die een geliefde heeft verloren weet het: een mooi, waardig afscheid is essentieel voor het rouwproces. De Rijswijkse Mariët Westerduin ervoer het zelf, toen ze vlak na elkaar dierbaren verloor. Na de uitvaart van haar vader hakte ze de knoop door, en begon haar eigen uitvaartonderneming. “Ik wil er van A tot Z écht voor iemand zijn.”

Je hebt al genoeg aan je hoofd als er een dierbare overlijdt. En dan moet je ook nog eens een uitvaart regelen. Hoe fijn is het dan als er iemand is die met je meedenkt, naar je luistert en het afscheid precies zo regelt zoals je dierbare dat gewild zou hebben.

Overzichtelijk

Gelukkig was de begeleiding bij de uitvaart van haar vader goed, vertelt Mariët van Westerduin Uitvaart. “Eigenlijk wil je niet bezig zijn met de uitvaart, je bent zo verdrietig. Ook al was hij al langer ziek, het blijft een klap. Het dringt nog niet tot je door. Daarom is goede begeleiding zo belangrijk, dat iemand de tijd voor je neemt en alles overzichtelijk maakt.”

‘Tijdens een uitvaart eer je ook het leven’

Dat zijn dan ook de punten waar Mariët haar kracht ligt. “Ik heb de beslissing om mijn eigen uitvaartonderneming te starten niet voor niets genomen. Mijn motto is: Het afscheid van een dierbare moet een herinnering zijn waarmee je verder kunt.” Want juist ná de uitvaart begint de echte rouwperiode. Mariët: “Na deze ceremonie kun je die periode beter ingaan. Eerst herdenken, dan herinneren.”

Alles mag, niets moet

Westerduin Uitvaart is van A tot Z je steun en toeverlaat. “Ik ben er 100 procent voor de familie, het is mijn taak om alles precies te regelen. Ik ben de enige contactpersoon voor de mensen, 24 uur per dag en zeven dagen per week. Ik regel één uitvaart tegelijkertijd, zodat ik alle tijd heb. Alles mag bij mij, niks moet”, aldus Mariët.

Zelfs als mensen een strandfeest willen en herinneringen met de voeten in het zand willen ophalen, dan kan

dat bij Mariët. “Het is natuurlijk een extreem voorbeeld, maar wat ik ermee wil zeggen is dat een uitvaart ontzettend persoonlijk is. Niks ‘moet’ of ‘hoort’. Het gaat erom wat jij en je geliefden willen, dat jullie er veel van jezelf in kunnen leggen. Het laatste wat ik wil, is dat er onenigheid achteraf komt tussen de nabestaanden.”

Zelf doet ze graag dingen een tikkie anders. “Zo heb ik geen condoleanceboek, maar persoonlijke kaartjes waarop mensen een boodschap kunnen schrijven. Nabestaanden krijgen die direct mee, of ik breng ze naar hen. Ik heb ook altijd een gesprek achteraf met de nabestaanden.”

Intiemer

Is het niet moeilijk, om dagelijks zo met de dood te maken te hebben? Mariët: ‘Een uitvaart gaat niet alleen over de dood, je eert ook het leven. Dus nee, ik vind mijn werk alleen maar mooi. Er zit een verschil tussen de uitvaart regelen voor iemand die zelf zal sterven, of dat je alleen te maken hebt met nabestaanden. Het kan pittig zijn, maar dat hoort erbij.’

Een uitvaart is door corona nu anders dan anders. “Aan de ene kant is het intiemer, juist omdat er minder mensen bij zijn. Maar het fysieke troosten, even een arm om elkaar heen, kan niet. Dit missen mensen echt, en dat begrijp ik heel goed. Des te belangrijker om de uitvaart, of het nou een begrafenis of crematie is, mooi te maken.”

Bron: In de buurt, Den Haag, 25-09-2020, Sjaak.

Herinnering Verlicht: Samen thuis herdenken

Eén keer per jaar veranderen de gedenkparken van De Nieuwe Noorder & Ooster in een bijzondere plek van licht, aandacht en verwondering. Dit jaar geven wij een andere invulling aan deze lichtjesavond.

Op 2 november zetten wij samen de overledenen in het licht. Wij nodigen nabestaanden uit een Herinnering Verlicht potje te maken voor deze herdenkingsavond. Dit kan zo simpel zijn als een oud jampotje met daarin een foto van de overledene en een (led) lichtje. We vragen mensen dit potje op maandag 2 november om 18.00 uur voor het raam te zetten. Op deze manier maken we de gezichten van de overledenen zichtbaar in de straten, op de pleinen en langs de grachten.

De begraafplaats is die avond een virtuele ontmoetingsplek van waaruit nabestaanden elkaar en een luisterend oor kunnen vinden. Via een speciale online radio-uitzending vanuit de aula van De Nieuwe Ooster bieden we een bijzonder programma dat iedereen thuis live kan beluisteren via www.herinneringverlicht.nl. Deze website is op dit moment nog in ontwikkeling.

De uitzending duurt van 18.00 tot 21.00 uur en we zouden het ontzettend mooi vinden om met zijn allen online samen te komen en te luisteren naar deze speciale radio-uitzending.

Sterft het kerkhof langzaam uit? 'Het wordt niet meer zoals het vroeger was'

Begraven of cremeren? Misschien heeft niet iedereen daar een idee over, maar het is een veelgestelde vraag. Wie begraven wil worden op een traditioneel kerkhof behoort al lang tot de minderheid. Met steeds meer lege plekken lijkt het kerkhof een uitstervende traditie te zijn geworden.

Wie over een begraafplaats loopt, ziet met eigen ogen wat de statistieken zeggen: er wordt steeds minder begraven. De rijen met graven vertonen gaten, en op sommige grafvelden overheerst het gras boven de stenen en ornamenten. De trend is onmiskenbaar, al is het niet overal in dezelfde mate.

„We ruimen meer dan dat we begraven”, beaamt Frans van Hapert. Hij is coördinator van de begraafplaatsen van de Eindhovense parochie St. Petrus' Stoel te Antiochië, en heeft de supervisie over in totaal vier kerken. „Mensen maken de gang naar het kerkhof niet meer. We dwalen steeds verder af van wat gebruikelijk was, en van wat de verwerking van het verlies ten goede komt.”

Niet meer vanzelfsprekend

„Begraven is al lang niet meer vanzelfsprekend en dat is zichtbaar. Er ontstaan open plekken, dat geeft

het idee dat een begraafplaats leeg raakt”, zegt Barto Hendriksen van de LOB (Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen). Nederland telt ongeveer 4400 begraafplaatsen, variërend van groot tot een kleine familiebegraafplaats.

Volgens cijfers van de Landelijke Vereniging voor Crematoria (LVC) werd vorig jaar bijna 67 procent van de overledenen gecremeerd. Die trend is al lang geleden ingezet: met de eerste officiële crematie in 1914 om precies te zijn. Om een beeld te geven: in 1960 werd slechts 4 procent van de overledenen gecremeerd, in 2003 sloeg de weegschaal voor het eerst door naar de andere kant en sindsdien blijft het aantal begravingen steeds verder achter.

Zo'n 2000 euro goedkoper

De reden? Veelgehoorde afwegingen zijn de kosten - cremeren is gemiddeld zo'n 2000 euro goedkoper dan begraven -, de terugloop van het aantal kerkgangers met de daarbij behorende tradities, en ook het werk en de tijd die het kost om een graf netjes te houden. Daarnaast is er een alternatief: de natuurbegraafplaats. In Brabant zijn er inmiddels vijf, en de belangstelling hiervoor groeit nog steeds.

Op het kerkhof St. Petrus aan de Kloosterdreef in Eindhoven zette de verandering zo'n 20 jaar geleden in, zegt Van Hapert. In 1996 nog is het kerkhof uitgebreid omdat er plaatsgebrek dreigde. De verhuur van grond aan het nabijgelegen woonzorgcentrum De Horst en aan de school De Rooi Pannen werd daarvoor stopgezet. Van Hapert: „Dat bleek nog niet genoeg te zijn. Toen hebben we hier een stuk van de pastorie-tuin erbij gedaan. Dus we hebben wel een periode gehad dat het kerkhof te klein dreigde te zijn, maar nu hebben we toch wel echt ruimte genoeg.”

Het aantal begravingen waar geen 'actieve' kerk meer bij is, loopt nog veel harder terug, weet Van Hapert. Zoals de begraafplaats bij de Sint-Pauluskerk die vroeger op de hoek Boschdijk en Frankrijkstraat stond; die is in 1996 gesloopt wegens teruglopend kerkbezoek.

Tradities

Op de gemeentelijke begraafplaatsen in Eindhoven is deze trend ook waarneembaar. Beheerder Gerie van Weert heeft de cijfers van de laatste tien jaar er even op nageslagen: Op Roostenhof is het aantal begravingen in tien jaar gehalveerd, op De Oude Toren en Stratum geldt een daling van respectievelijk 15 en 10 procent. En op de kerkhoven van de parochie Sint Joris in Eindhoven is het aantal begravingen met zo'n 15 procent afgenomen, zegt coördinator Nico van Dongen.

Voor veel families is begraven synoniem voor het onderhouden van een graf

Ad Hellings, Parochie Heilige Apostelen Petrus en Paulus in Bladel

In de dorpen zijn de tradities sterker en lijkt de daling iets minder hard te gaan. Maar toch. „Het is hier in Bladel niet anders”, zegt bestuurslid Ad Hellings van de Parochie Heilige Apostelen Petrus en Paulus. Hieronder vallen ook de begraafplaatsen in Hapert, Casteren, Hoogeloon en Netersel. En hoewel de begraafplaats in Bladel volgens Hellings slechts 'een lichte stijging' van lege plekken laat zien, heeft hij onlangs

toch eens samen met beheerder Ton Heesterbeek de boel in ogenschouw genomen tijdens een uitgebreide wandeling over het kerkhof. Het zijn keurige rijen graven, met weinig gras en groen, struiken en bomen en verharde paden. En ja, dus ook af en toe een lege plek.

De meer traditionele kerkhoven, met strakke rijen en weinig gras, zijn vooral nog te vinden in de dorpen, waar ook de tradities nog zwaarder wegen. „Voor veel families is begraven synoniem voor het onderhouden van een graf”, zegt Hellings. En dat brengt werk met zich mee. „Daarom kiezen mensen bijvoorbeeld ook soms voor een natuurbegraafplaats”, weet hij. Het graf moet de familie zelf netjes houden, de begraafplaatsen leunen op vrijwilligers.

De parochie heeft geluk met de werkgroep begraafplaatsen: een vaste groep van vrijwilligers, tien man sterk, die het kerkhof netjes houdt. Vooral in de dorpen zijn er nog steeds ploegjes vrijwilligers actief om het kerkhof te kuisen. Zonder die vrijwilligers wordt het een dure grap, want dan moet bijvoorbeeld de Ergon (Eindhoven) worden ingehuurd, of Senzer in Helmond.

‘Dankzij het onderhoudsclubje’

De protestantse begraafplaats aan de Molenstraat in Helmond zit financieel nog steeds in de plus, zegt beheerder Jaap Wijdenes, maar dat is dan ook mede dankzij het ‘onderhoudsclubje’. Dat bestaat hier uit vier enthousiaste mensen, maar die zijn wel allemaal op leeftijd. Deze begraafplaats is meer een begraafpark, met veel groen en oude bomen. Hier zijn onder anderen leden van de familie Fentener van Vlissingen begraven, oprichters van de Vliscofabriek.

„Er zijn duidelijk minder begrafenissen nu”, zegt Wijdenes. „Jaarlijks is er een herdenking van de overledenen van de kerk; van de 20 die lid zijn van deze kerk, zijn er dan vier hier begraven. Meer dan de helft wordt gecremeerd en een aantal wordt ergens anders begraven, bijvoorbeeld omdat ze uit een ander deel van het land komen.” Een kerkhof is een combinatie van zakelijkheid en emoties, vindt Wijdenes. „Wij houden het hoofd maar net boven water. Als we nu zouden stoppen met begraven, dan heb je nog wel de verplichting het kerkhof te verzorgen tot 2050. Dit soort zaken is voor veel begraafplaatsen een molensteen.”

Paters herbegraven

Dat in Asten twintig jaar geleden de vrees bestond dat er op een gegeven moment niet genoeg plek zou zijn op het kerkhof van de Franciscusparochie is nu niet meer voor te stellen, constateert beheerder Jan Coolen. Het kerkhof was altijd groot genoeg, maar nu vallen de lege plekken steeds meer op.

Het plan is nu om de paters die begraven liggen op het kerkhof van het klooster aan de Wilhelminastraat te herbegraven op een leeg stuk van het kerkhof van de parochie. „Een mooie samenloop”, zegt Coolen. Het klooster is vorig jaar verkocht en wordt gemeenschapshuis. „Bij het klooster lagen 200 paters begraven. Het plan is dat er één groot grafmonument komt op een apart stuk van het kerkhof.” De gesprekken hierover zijn al langere tijd gaande.

Het Sint Catharinakerkhof aan de Zwembadweg in Eindhoven lijkt een uitzondering te vormen. Beheerder Stefani de Bie, tevens uitvaartondernemer van Hommage Uitvaarten, ziet wel dat over de hele linie het aantal begrafenissen inderdaad daalt, maar constateert dat de aantallen op het Catharinakerkhof redelijk stabiel zijn. Er is nog wel voldoende ruimte op de begraafplaats. Een verklaring voor de ‘afwijking’ in

de trend op deze markante begraafplaats midden in de stad is wellicht dat het een monumentale status heeft: het is zowel gemeentelijk- als rijksmonument.

Nieuwe bestemming

Betekent deze trend in de toekomst het einde van het kerkhof? Grond is immers steeds schaarser en er worden voortdurend percelen gezocht voor woningbouw of uitbreiding van wegen. Zover is het nog lang niet, daarover zijn de betrokkenen het eens. „Niet alle kerkhoven zijn nog in gebruik. Maar je hoort zelden dat een kerkhof gesloten wordt”, aldus Hendriksen van de LOB. „En dan nog, je bent dan alweer tientallen jaren verder: voor sluiting moet de grond zoveel jaar ongebruikt blijven.”

Voor Frans van Hapert is een nieuwe bestemming van de grafvelden geen optie. „Ik ben er geen voorstander van. De gemeente is bij mij geweest, al jaren terug. Op dit kerkhof en op het kerkhof aan de Boschdijk, en vroeg of ze daar een deel van kon kopen. Op de een wilde de gemeente een school neerzetten, en hier wilde ze hoogbouw plegen aan de rondweg, omdat dat meer cachet had voor de gemeente Eindhoven. Ik ben daar niet in meegegaan. Vroeger met het aanleggen van de rondweg, in de jaren vijftig, is hier een stuk van het kerkhof afgehaald, en dat ligt onder de rondweg hier. Als ik hierover mocht besluiten gebeurde dat niet.”

Bij het idee om een stuk van de kerkhofgrond in Asten een andere bestemming te geven barst Jan Coolen in lachen uit. „Nee, zoiets ligt nog heel ver weg in de toekomst. Misschien over 50 a 60 jaar kunnen we daar eens over praten.”

Een soort uitsterfconstructie

Arnoud Meulendijks van de begraafplaats Sint Lucia in Mierlo-Hout denkt zelf aan een soort ‘uitsterfconstructie’ om de lege plekken tussen de andere graven aan te pakken: mensen een plek langs een pad laten kiezen, en niet midden in een rij opnieuw opvullen. Van de kleine duizend plekken op dit kerkhof is ongeveer 60 procent bezet, schat hij. Een stuk grond verkopen zou wel kunnen, maar dat moet altijd in overleg met de gemeente, zegt Meulendijks. Dergelijke plannen heeft het bestuur overigens helemaal niet, haast hij zich te zeggen. En een vraag hierover is er nog nooit gekomen. Dat het niet denkbeeldig is bewijst de Leonardusbegraafplaats in Helmond: dit kerkhof is gesloten en een deel van de grond is gebruikt voor woningbouw. Meulendijks: „De schuurtjes daar staan allemaal op grond waar eerst mensen begraven lagen.”

Nooit meer grafrechten

Dat de opkomst van natuurbegraafplaatsen naast het cremeren ook een rol speelt is duidelijk. In 2016 opende natuurbegraafplaats Schoorsveld in Heeze de poorten, onder de paraplu van het in 2012 opgerichte Natuurbegraven Nederland, en dit jaar is in Vlierden natuurbegraafplaats Hoeve Ruth in gebruik genomen. Op een natuurbegraafplaats hoeven nooit meer grafrechten te worden betaald en er is geen onderhoud van het graf.

„De keuze voor deze wijze van lijkbezorging is altijd een hele individuele”, zegt Jeroen Bruning van Natuurbegraven Nederland. Het is zeker niet zo dat alleen natuurliefhebbers hiervoor kiezen. „Mensen willen het vooral goed geregeld hebben. Dat geeft gemoedsrust voor nu en eeuwige graf rust voor later met een natuurgebied als nalatenschap voor volgende generaties.”

„We verwachten dat het ongeveer 40 jaar duurt voordat de laatste uitvaart in Schoorsveld zal plaatsvinden. Daarna neemt Natuurmonumenten het van ons over om voor altijd het natuurgebied te beheren en behouden.”

Natuerbegrafplaats Schoorsveld in Heeze.

Terug naar de natuur

Terug naar de natuur dus. Deze trend gaan we ook steeds meer op de reguliere begraafplaatsen zien de komende jaren.

Geen kisten waar stoffen inzitten die slecht zijn voor het milieu, dus geen vezelplaatkisten

Frans van Hapert, Coördinator kerkhof St. Petrus

Een wandeling over het kerkhof van St. Petrus in Eindhoven leert veel over verleden en toekomst. Het stuk van de pastorietaanplant dat er zo'n twintig jaar geleden bij werd getrokken is vol. Heel anders is het op een ander stuk van het kerkhof, daar zijn sinds 1996 geen graven meer bijgekomen. Frans van Hapert heeft er wel ideeën over. Hij denkt aan 'begraven op natuurlijke wijze', en wil daar wel een aparte hoek voor inrichten. „Dat wil zeggen geen grafstenen, maar een tegeltje of een stuk hout waar de naam op staat. Geen kisten

waar stoffen inzitten die slecht zijn voor het milieu, dus geen vezelplaatkisten.”

De ideeën zitten alleen nog in zijn hoofd. „Ik maak het niet meer mee dat het wordt zoals ik dat in mijn hoofd heb. Om dit stuk hier leeg te krijgen, dat duurt wel 60 tot 80 jaar.” Er wordt nog niet op een natuurlijke manier begraven op het kerkhof. Hij ziet een groot voordeel vergeleken met de natuurbegraafplaatsen, die vaak te ver weg zijn voor mensen die dagelijks even vijf minuten naar het graf gaan. Op een ander kerkhof van de parochie hebben wel al twee ‘natuurlijke begravingen’ plaatsgevonden.

Ergens op het kerkhof, tussen twee graven in, staan veldbloemen en hoog gras. Een miniem stukje natuur tussen de nette rijen. Het is een overblijfsel van een poging tot ecologisch beheer. Maar daar kwam veel commentaar op, zegt Van Hapert. Hij vindt het spijtig. „De mensen vonden het er schandalig uitzien en slecht onderhouden.” Dus is het teruggedraaid. „Als het goed is gaan we hier veel meer veldbloemen zaaien volgend jaar. Zo zou het dus kunnen worden, helemaal ingezaaid. Tussen de graven.

Andere uitstraling

Het St. Petruskerkhof beschikt niet over een grote ploeg vrijwilligers voor het onderhoud. Op dit moment zijn er twee, maar volgens Van Hapert zou hij wel vijftien man kunnen gebruiken. De tijd van Roundup en ander gif is voorbij. Van Hapert: „De meeste onkruidverdelgers zijn uit de handel genomen, en we moeten dus alternatieven gebruiken: borstelen, branden bijvoorbeeld. We hebben weinig keuze, het is door de overheid opgelegd. Over twee jaar kunnen we dat niet meer omzeilen. Onze begraafplaatsen gaan een andere uitstraling krijgen.”

Midden in de stad

Ook de meeste begraafplaatsen van de parochie St. Joris zijn aan het vergroenen, bevestigt Nico van Dongen. Veel mensen hebben daar best wel een probleem mee, weet hij. „Dat moet je goed uitleggen.” „Als je een kerkhof ‘zwart’ wilt houden, - dat wil zeggen ontdaan van elk onkruidje - heb je veel vrijwilligers nodig. En dat is een groot probleem.” Als het goed is kan het natuurlijk begraven straks ook midden in de stad; Voor een bosperceel bij de Trudokerk, dat aan het huidige kerkhof grenst, heeft het parochiebestuur bij de gemeente Eindhoven een vergunning aangevraagd om er een natuurbegraafplaats te maken. Over een half jaar zou daar duidelijkheid over moeten zijn.

Frans van Hapert: „Als we het voor elkaar krijgen dat mensen de vegetatie hier accepteren en mooi gaan vinden, dan zijn we ver genoeg. Het wordt niet meer zoals het vroeger was.”

Bron: Eindhovens Dagblad, 25-10-2020, Sjaak.

Uw FKB-samenwerkingspartner

Twenthe is

- meer dan 75 jaar een zelfstandige/solvabele uitvaartverzekeraar
- samenwerkingspartner van meer dan 200 uitvaartverenigingen
- specialist in uitvaartverzekeringen (geen andere verzekeringen)
- een no-nonsense organisatie, korte lijnen/persoonlijk contact

Meer samen, samen meer?

Informeer vrijblijvend bij onze buitendienst-inspectie

Regio Noord en West	Henk Schreiber	06-17498509
Regio Oost en Zuid	Cor ter Braak	06-17498499

Voor overige vragen: info@twenthe.nl of bel 053-4312732

Samenstelling Algemeen Bestuur FKB per 19-09-2020

Voorzitter:

Sjaak den Hollander, Illikhoven 14-A,
61116 AL Illikhoven. Tel.: 046 - 4810205
jjdenhollander@planet.nl

Secretariaat:

mw. G.W. Nijland-Wevers
Tel.: 06 - 23894310
secretaris@f-k-b.nl

Penningmeester:

Frenk Lardinois, Florence Nightingalestraat 155
6441 HW Brunssum Tel.: 045 - 5272717
penningmeester@f-k-b.nl

Webmaster:

Johnny Gunnewijk, Meidoornstraat 8,
9501 VZ Stadskanaal Tel.: 0599 - 612027
Gunnewijk@gmail.com

Bestuurslid:

Martin Slippens, Streekweg 347,
1616 AH Hoogkarspel Tel.: 0228 - 526740
mslippens@hetnet.nl

Herman Borgelink, Maatkamp 21
7482 KC Haaksbergen Tel.: 06 - 22386717
info@barbarahaaksbergen.nl

FKB

een levende vereniging rondom de dood

MEER SAMEN -SAMEN MEER

Bel gerust voor informatie

**Wij maken u met plezier verder wegwijs in de
FKB en uitvaartland!**

Regio Noord/Oost:

*(Groningen / Friesland / Drente / Overijssel /
Gelderland / Flevoland)*

Wilma Nijland Tel.: 06 - 23894310
Herman Borgelink Tel.: 06 - 22386717

Regio West:

*(Noord-Holland / Zuid-Holland / Utrecht / Zeel-
and)*

Martin Slippens Tel.: 0228 - 526740

Regio Zuid:

(Noord-Brabant / Limburg)

Sjaak den Hollander Tel.: 046 - 4810205
Frenk Lardinois Tel.: 045 - 5272717

